

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний авіаційний університет

Факультет міжнародних відносин

Кафедра журналістики

УЗГОДЖЕНО
Декан ФМВ

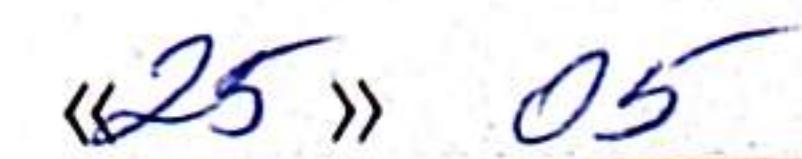

Ю. Волошин
 «29» 05 2021 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

А. Полухін

«25» 05 2021 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
 навчальної дисципліни
«Політична журналістика»

Галузь знань:	06	Журналістика та інформація
Спеціальність:	061	Журналістика
Освітньо-професійна програма:		Журналістика
Освітня кваліфікація:		Магістр із журналістики

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/ кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабора-торні	Самостійна робота	ДЗ/РГР/К	КР/КПр	Форма сем. контролю
Денна:	1	90/3,0	15	15	-	60	-	-	диф. залік – 1с
Заочна	1	90/3,0	6	4	-	80	1 к/р – 1с	-	диф. залік – 1с

Індекс: НМ-17-061/20-2.2.1

Індекс: НМ-17-061з/20 -2.2.1

Робочу програму навчальної дисципліни «Політична журналістика» розроблено на основі освітньої програми та навчальних планів № НМ-17-061/20, № НМ-17-061з/20 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 061 «Журналістика», освітньо-професійної програми «Журналістика» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробила:
доцент кафедри журналістики

Г. І. Назаренко

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 061 «Журналістика» (освітньо-професійна програма «Журналістика») – кафедри журналістики, протокол № 1 від «18 » січня 2021 р.

Завідувач кафедри

В. М. Васильченко

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету міжнародних відносин, протокол № 1 від «1 » лютого 2021 р.

Голова НМРР

К. В. Сидorenko

ЗМІСТ

Вступ.....	сторінка 4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Заплановані результати	4
1.2. Програма навчальної дисципліни	6
2. Зміст навчальної дисципліни	6
2.1. Структура навчальної дисципліни	7
2.2. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)	7
2.3. Перелік питань для підготовки до екзамену/підсумкової контрольної роботи.....	7
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни.....	7
3.1. Методи навчання	8
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	9
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті	9
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь.....	9

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Політична журналістика» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених розпорядженнями №071/роз. від 10.07.2019 р., № 088/роз. від 16.10. 2019 р. та відповідних нормативних документів

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Заплановані результати

Навчальна дисципліна «Політична журналістика» є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в галузі політичної журналістики.

Метою викладання дисципліни є сформування уявлення про особливий вид журналістської творчості – політичну журналістику; системне вивчення, аналіз й осмислення студентами тенденцій, закономірностей процесів у сучасній політичній системі України, інших країн світу.

Завданням курсу є висвітлення теоретичних основ, актуальних питань і процесів розвитку політичного життя України, Європи і світу, тобто формування теоретичного й практичного підґрунтя для ефективної, кваліфікованої діяльності у сфері політичної журналістики.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні **компетентності**:

- уміння користуватися теоретичним та понятійним апаратом;
- здатність розбиратися в широкому колі політичних проблем, визначати місце і роль різних партій і громадських організацій, а також ЗМІ на політичній мапі держави;
- користуватися законодавчою базою, яка регулює діяльність політичного журналіста;
- аналізувати діяльність громадсько-політичних медіа;
- застосовувати в практичній діяльності різноманітні форми жанрової палітри політичної журналістики (коментар, огляд, статтю, політичний портрет, репортаж, інтерв'ю та ін.);
- володіти прийомами і методами подачі політичної інформації, політичного аналізу;
- здатність до пошуку та аналізу політичної інформації з різних джерел;
- уміння застосовувати в практичній діяльності набуті теоретичні знання про інформаційну війну, результативно використовувати прийоми і методи ведення інформаційної війни;
- знання найкращих зразків класичної спадщини вітчизняної, європейської і світової журналістики, вміння використовувати у власній творчості досвід попередників;
- вміння бути результативним та ефективним у галузі політичної журналістики.

Навчальна дисципліна «Політична журналістика» базується на знаннях таких дисциплін, як: «Основи теорії журналістики», «Інтернет-журналістика», «Міжнародна журналістика», «Журналістські жанри» та є базою для вивчення таких дисциплін, як: «Інформаційні війни», «Публіцистика», «Медіакомунікації у міжнародних відносинах» та інших.

1.2. Програма навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля «Політична журналістика», який є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Модуль № 1 «Політична журналістика»

Тема 1. Політична журналістика: предмет і завдання курсу. ЗМІ як автономний політичний інститут.

Етимологія і визначення понять «політика», «журналістика», «політична журналістика», «влада», «публічна особистість», «патерналізм», «соціальний протест», «громадянське суспільство», «політичний конфлікт», «політичний прогноз» та ін. Міждисциплінарні зв'язки: теорія, історія, методологія журналістикознавства; теорія та практика політики, політологія, соціологія, психологія. ЗМІ як автономний політичний інститут, його основні функції. Бінарна роль преси в політичному житті суспільства. Політична журналістика як професія. Унікальна місія політичного журналіста.

Тема 2. Загальна періодизація розвитку політичної журналістики в Незалежній Україні.

Історія розвитку політичної журналістики в Україні: зародження незалежної української журналістики на рубежі 80-х – 90-х рр.; подальша «кланізація» українських ЗМІ, початок втрати відповіданої свободи; утиски опозиційної преси, поява цензури та перетворення провладних ЗМІ на засоби пропаганди; засилля темників, тотальна цензура влади; «джинсова свобода» ЗМІ; зміна влади – зміна курсу країни; функціонування ЗМІ в умовах інформаційної війни, масштабних реформ, процесів роздержавлення.

Тема 3. Правові та етичні основи політичної журналістики.

Соціально-правова регламентація діяльності ЗМІ в Україні. Конституційний суд України та Європейський суд у розв'язанні конфліктів між учасниками інформаційних відносин. Права та обов'язки журналіста відповідно до Законів «Про інформацію» та «Друковані ЗМІ (пресу) в Україні». Порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування політичними журналістами відповідно до вітчизняного законодавства. Порядок акредитації політичних журналістів відповідно до Закону України «Про інформацію». Основні принципи та норми етичної діяльності політичних журналістів. Етичні норми збору політичної інформації. Етика підготовки політичної інформації до оприлюднення. Норми журналістської етики, що регулюють проведення інтерв'ю з публічною особою, представником влади.

Тема 4. Політична журналістика як особливий різновид діяльності журналіста.

Політична інформація – об'єкт діяльності політичного журналіста. Політична інформація як основний ресурс інформаційного суспільства. Політична інформація: загрози та відповідальність політичного журналіста під час її збору та трансляції. Суб'єкти політичної журналістики. Історичні обставини формування політичної журналістики в Україні. Поняття «політичний плюралізм» та «політична заангажованість». Альтернативні громадсько-політичні медіа: «Українська правда», «Лівий берег». Власники преси та їх інформаційна політика, практика політичного спонсорства. Злиття політичної журналістики – політики – спонсорства. Економічна залежність і професійна свобода політичного журналіста.

Тема 5. Результативність (ефективність та дієвість) політичної журналістики.

Різновиди результативності діяльності політичного журналіста: «дієвість», «ефективність». Історичний досвід результативної діяльності ЗМІ. Теоретична концепція політичного журналіста – «політика демагога» – за Максом Вебером. Ефективність і результативність політичного журналіста за Максом Вебером. Особиста і професійна відповідальність політичного журналіста за Максом Вебером.

Інформаційний містицизм Мішеля Фуко. Дієвість як результат організованого впливу політичної журналістики на масову аудиторію, соціальні інститути, посадових осіб, владу в цілому. Критерії дієвості: спрямованість, кадри, засоби, форми, методи, регіон, аудиторія.

Тема 6. Політична журналістика як творча діяльність.

Єдність політичної, соціальної, творчої позиції політичного журналіста. Різноманітність творчого продукту в сучасній політичній журналістиці. Науковість, публіцистичність, літературність у творчій діяльності політичного коментатора, інтерв'юера, репортера, оглядача, публіциста. Природа факту у політичній журналістиці. Методи збирання фактажу. Стадії

творчого процесу: задум, концепція, ідея твору. Полеміка в політичній журналістиці: зіткнення ідей, поглядів, інтересів, концепцій, теорій. Політичні ток-шоу та практика газетно-журналічних політичних інтерв'ю як платформа для політичної полеміки.

Тема 7. Жанри газетно-журналіальної політичної журналістики.

Жанровий спектр політичної журналістики. Специфіка політичного інформування, політичної аналітики, художньої публіцистики. Лаконізм політичної цитати. Різновиди політичного інтерв'ю у сучасній медіапрактиці. Політичний репортаж. Коментування політичних подій. Громадсько-політична авторська колонка як вираження системних поглядів на політичні процеси. Політичний коментар у блогосфері. Політична стаття. Фактологічна масштабність політичного огляду. Факти, тенденція у політичному огляді: системний і прогностичний аналізи. Політична публіцистика.

Тема 8. Класична спадщина політичної журналістики.

Чеська школа політичного репортажу. Концепція репортерської діяльності Е. Е. Кіша. Репортаж як форма світогляду та способу життя: спадщина Юліуса Фучика. Американська школа політичного репортажу на прикладі професійної діяльності Джона Ріда. Репортерська діяльність Е. Хемінгуея. Громадянська війна в Іспанії в репортажах Е. Хемінгуея та Дж. Оруела. Америка 60-70-х років у спадщині Г. Боровика. Гюнтер Вальраф і його місце в європейській журналістиці. Найвідоміші цикли репортажів Гюнтера Вальрафа. Традиція німецького репортажу на прикладі творчої спадщини Г. Кромшредера.

Найвідоміші інтерв'юери. Ларрі Кінг – «король телеінтерв'ю». Секрети успіху Ларрі Кінга. Аналіз політичних інтерв'ю Ларрі Кінга. Опра Вінфрі – найвідоміша жінка-інтерв'юер у світі. Секрети успіху Опра Вінфрі. Володимир Познер як представник видатної плеяди журналістів-міжнародників. Володимир Познер – ведучий телемостів через океан і політичний оглядач. Всеволод Овчинников і його публіцистичні книги-роздуми про Японію («Гілка сакури») та про Велику Британію («Коріння дуба»). Арт Бухвалльд – видатний американський фейлетоніст. Методика створення фейлетону за Артом Бухвалльдом.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль № 1 «Політична журналістика»									
1.1.	Політична журналістика: предмет і завдання курсу	9	2	2	5	6	1	-	5
1.2.	Загальна періодизація розвитку політичної журналістики	9	2	2	5	6	1	-	5
1.3.	Правові та етичні основи політичної журналістики	9	2	2	5	5	-	-	5
1.4.	Політична журналістика як особливий різновид діяльності журналіста	7	2	-	5	5	-	-	5
1.5.	Результативність (ефективність та дієвість) політичної журналістики	7	-	2	5	5	-	-	5
1.6.	Політична журналістика як творча	10	2	2	6	7	1	1	5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	діяльність								
1.7.	Жанри газетно-журналальної політичної журналістики	11	2	2	7	14	1	1	12
1.8.	Класична спадщина політичної журналістики	20	2 1	2	15	18	2	1	15
1.9.	Виконання домашнього завдання, контрольної (домашньої) роботи	-	-	-	-	8	-	-	8
1.10.	Модульна контрольна робота № 1	8	-	1	7	-	-	-	-
1.11.	Підсумкова семестрова контрольна робота	-	-	-	-	16	-	1	15
Усього за модулем № 1		90	15	15	60	90	6	4	80
Усього за навчальною дисципліною		90	15	15	60	90	6	4	80

2.2. Завдання на контрольну (домашню) роботу.

Контрольна (домашня) робота з дисципліни виконується у **першому** семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з **метою** закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студента при вивченні дисципліни.

Теми рефератів та завдання для виконання практичної частини контрольної (домашньої) роботи здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій, розроблених провідними викладачами кафедри.

Час, потрібний для виконання контрольної, складає 8 годин самостійної роботи.

2.3. Перелік питань для підготовки до підсумкової семестрової роботи.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до підсумкової семестрової роботи розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Політична журналістика» важливо зосередити увагу не лише на освоєнні теоретичного матеріалу, а й на відпрацюванні практичних навичок журналіста, саме тому більшість практичних занять проводиться у формі редакційної наради, студенти мають можливість обговорювати актуальні теми політичної галузі, з-поміж запропонованих тем обирати найбільш вдалі, проводити аналіз поточного політичного життя, поточних подій тощо. Кожен студент виконує роль журналіста, отримує редакційне завдання й виконує його у встановлені терміни, проводиться редакційне обговорення підготовлених матеріалів.

Окрім цього практичні заняття проходять у формі круглих столів, на яких обговорюються проблеми сучасної вітчизняної політичної журналістики, шляхи і перспективи її розвитку, світовий досвід тощо. Неодмінною складовою засвоєння практичних навичок є вирішення кейсів, створення мультимедійних проектів тощо.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Гриценко О. Основи теорії міжнародної журналістики / О. Гриценко, Г. Кривошея, В. Шкляр. – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2002. – 304 с.

3.2.2. Дуцік Д. Політична журналістика / Діана Дуцік.– К.: Вид. дім „Києво-Могилянська акад.”, 2005. – 138 с.

- 3.2.3. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості. – Л.: ПАІС, 2000. – 180 с.
- 3.2.4. Корконосенко С. Политическая журналистика. – М.: Юрайт, 2015. – 320 с.
- 3.2.5. Моисеев В. А. Журналистика и журналисты / В. Моисеев. – К.: Дакор., 2002. – 400 с.
- 3.2.6. Москаленко А. З. Теорія журналістики: навч. посібник / Анатолій Москаленко. – К.: Екс. об., 2002. – 334 с.
- 3.2.7. Політична проблематика ЗМІ: Хрестоматія політичного портрета / Упор., автор науково-методичного супроводу Воронова М. Ю. – К. : „Промінь”, 2011. – 200 с.

Допоміжна література

- 3.2.8. Вебер М. Политика как призвание и профессия / Макс Вебер [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nir.ru/socio/articles/weber_politika.htm
- 3.2.9. Журналистика в умовах гласності / Москаленко А. З., Качкан В. А., Машенко І. Г. та ін. – К.: Либідь, 1991. – 192 с.
- 3.2.10. Ким М. Н. Технология создания журналистского произведения / М. Ким. – СПб.: Изд-во Михайлова В. А., 2001. – 320 с.
- 3.2.11. Кібл Р. Журналістська етика / Річард Кібл / Пер. з англ. Д. І. Смоляк. – Київ, 2006. – 188 с.
- 3.2.12. Кін Д. Мас-медіа і демократія / Д. Кін. / Пер. з англ. О. Гриценко, Н. Гончаренко. – К.: К.І.С., 1999. – 134 с.
- 3.2.13. Кулеба Д. Війна за реальність: Як перемагати у світі фейків, правд і спільнот. – К.: Книголав, 2019. – 384 с.
- 3.2.14. Місьо М., Петрова Н. Правничі засади діяльності журналістів в Україні / М. Місьо, Н. Петрова. – К.: IREX ПроМедіа, 2002. – 42 с.
- 3.2.15. Парламентская журналистика: ретроспектива, теория, практика: учебн. пособие / под ред. И. Н. Тхагушева. – М.: УПЛ ф-та журн. МГУ, 2001. – 91 с.
- 3.2.16. Пейн Т. Права Людини / Т. Пейн / Пер. з англ. І. Савчак. — Львів: Літопис, 2000. – 288 с.
- 3.2.17. Сарычева Л., Ильяхов М. Пиши, сокращай. Как создавать сильный текст. – М.: Альпина Паблишер, 2018. – 440 с.
- 3.2.18. Merrill, J. The Imperative of Freedom. A Philosophy of Journalistic Autonomy. – New York, 1974. – 229 р.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

- 3.3.1. <http://www.bbc.co.uk/academy/uk>
3.3.2. <http://texty.org.ua/pg/chapter/newsmaker/read/40161/40172>
3.3.3. Методичні розробки кафедри (в електронному вигляді).

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
		Модуль №1

Відповіді та виконання завдань на практичних заняттях	$86 \times 8 = 64$	$66 \times 2 = 12$
Виконання творчої (науково-дослідної, реферативної) роботи	$46 \times 4 = 16$	-
Виконання та захист домашнього завдання (контрольної роботи)	-	48
Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше	25 балів	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	-
Підсумкова семестрова контрольна робота	-	40
Усього за модулем № 1	100	100
Усього за дисципліною		100

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної та контрольної модульних рейтингових оцінок становить підсумкову модульну рейтингову оцінку, яка в балах та за національною шкалою заноситься до відомості модульного контролю (табл.4.2).

Таблиця 4.2

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах
оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовільняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента.

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка заноситься до залікової книжки та навчальної картки студента, наприклад, так: **92/Відм./A, 87/Добре/B, 79/Добре/C, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпись отримувача	Примітки
1	0302	25.05.21	Тарас Мельник Учн		

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпись ознайомленої особи	Дата ознайом- лення	Примітки

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайом- лення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Ануль- ваного			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				